

JAZZOVÝ TANEC

Jména autorů studijní opory: Mgr. Zuzana Šimáková
Název fakulty: Divadelní fakulta
Název katedry: Katedra činoherního divadla
Studijní program: Herectví činoherního divadla

Studijní opora byla zpracována v rámci projektu “Zajištění kvality studia na AMU a posílení reflexe nejnovějších trendů v umělecké praxi”, reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002404

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

ÚVOD	4
1. HISTORICKÝ VÝVOJ JAZZOVÉHO TANCE	5
1.1. Pokolumbovské období	5
1.2. Prolínání kultur	6
1.3. Začátek 20. století – ragtime	7
1.3.1. 20. léta – jazz age	7
1.3.2. 30-40. léta – swing, be-bop	8
1.3.3. 50-60. léta – cool jazz, rock-and-roll, free jazz	9
1.3.4. 70-90. léta po začátek 21. století	10
2. ZÁKLADNÍ RYSY A PRVKY JAZZOVÉHO TANCE	11
2.1. Struktura Jazzového tréninku	15
3. OSOBNOSTI JAZZOVÉHO TANCE	16
3.1. Katherine Dunham	16
3.2. Jack Cole	17
3.3. Matt Mattox	18
3.4. Bob Fosse	19
3.5. Jerome Robbins	20
3.6. Gus Giordano	21

3.7. Gwen Verdon	22
ZÁVĚR	23
SEZNAM POUŽITÉ ODBORNÉ LITERATURY	24
ODKAZY KE SHLÉDNUTÍ	25

ÚVOD

Jazzový tanec je především o energii, skvělé hudbě a potěšení z tance. Koordinace těla, práce s prostorem a náročná technika je ideálním základem pro zvládnutí i dalších složitějších tanečních technik. Pro studenty činoherního herectví je rovněž obohacující zvládnutí kombinace polycentrického a monocentrického pohybu, jednoho ze základních principů jazzového tance, který rozvíjí motorickou zdatnost, soustředěnost i smyslové vnímání.

Jazz představuje pro naprostou většinu lidí především hudební styl. Samotný jazzový tanec je silně ovlivněn jazzovou hudbou, která v sobě skrývá obrovské množství hudebních podžánrů a proto se v této práci budeme věnovat propojení obou dvou uměleckých žánrů. Nejenom od tanečníků, ale i od herců je vyžadováno velké napojení na hudbu a často jsou sami součástí reprodukováné hudby, díky sketování, luskání, tleskání, podupávání atd.¹ Propojení hudby a pohybu je podstatnou průpravou pro studenty činoherního herectví.

V této práci vám přiblížím Jazz jako specifický taneční styl s černošskými kořeny s jeho velice zajímavou historií. Pokud už Jazz začneme vnímat i jako tanec, často si jej spojujeme zejména se zábavou a tancem v muzikálech. I když v současnosti se do jazzového tanečního projevu automaticky zapojují i prvky street dance, hip hopu, funk a dalších technik, jazzový tanec má o mnoho hlubší kořeny. Ve skutečnosti byl **jazzový tanec** vytvořen a tvarován v reakci na americkou politickou historii jako odraz nesourodé koexistence různých vrstev společnosti.

V následujících kapitolách si představíme vývoj Jazzového tance v historickém kontextu rozdělený do třech stěžejních období, dále základní rysy a prvky jazzového tance, a představíme si několik nejvýznamnějších osobností tohoto velice výrazného a specifického tanečního stylu.

¹ ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

1. HISTORICKÝ VÝVOJ JAZZOVÉHO TANCE

Jazzový tanec je úzce spjat s vývojem jazzové hudby, která je charakteristická improvizací, synkopickým rytmem a kontrapunktem.² Jazzová americká hudba vznikla u severoamerických černochů z původních afrických rytmů jako byl blues, spirituály, a zejména pracovní písně. Tím se dostáváme na začátek zrodu jazzového tance do období Kryštofa Kolumba a objevení Ameriky.

Obrázek 1: [Objevení Ameriky³](#)

1.1. Pokolumbovské období

V době objevení Ameriky (1492) začalo obrovské dobovačné snažení španělského, portugalského, francouzského, holandského a britského královského dvora s cílem získat nová území i neprobádané poklady. Novoosadníci potřebovali levnou pracovní sílu, zejména na plantáže, kde pěstovali bavlnu, tabák nebo cukrovou třtinu. Krutý obchod s africkými otroky přinesl na americký kontinent přes 12 milionů Afričanů (1450-1900), kteří násilím museli opustit svoje kmeny a rodiny. Otroci z rozličných kmenů, odlišné barvy pleti, nářečí a zvyků, sebou přivezli i svoji kulturu jak hudební, tak taneční. Prvními plody koexistence otroků v nové realitě byl vznik pracovních písní work songs. Jejich význam zahrnoval především sociální kontakt a udržování pracovního tempa. S Evropany přicházeli do Ameriky také kněží, misionáři, mniši, kteří šířili mezi otroky křesťanství a snažili se je odpoutat od jejich animistického náboženství. Propojení těchto dvou rozdílných kultur přineslo ovoce v podobě vzniku duchovních písní-spirituálů. V karibské oblasti se mezi černochy udržoval ceremoniální tanec kmene Dahomejců voodoo nebo náboženský tanec ring-shout. Černoši se svým temperamentem se u těchto a jim podobných tanců snažili zapojit různé pohyby, vykřikovali a opakovali kazatelova slova, napodobovali různá zvířata nebo také tance bělochů.

² Zdroj: WWW: <https://www.nofeet.cz/jazz-dance/>

³ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

Obrázek 2: [Work songs](#)

Obrázek 3: [Ring shout](#)⁴

1.2. Prolínání kultur

19. století zasáhlo americký kontinent osvíceneckými myšlenkami evropských filozofů a lidé pomalu začali měnit své pohledy na černé otroky, což vedlo ke zrušení otroctví v roce 1865. Nové názory přinesly i nové lidové divadlo tzv. Minstrel Shows, ve kterých účinkovali bílí herci s černě pomalovanými tvářemi a velkými bílými ústy. **Na plantážích vznikl společenský tanec Cakewalk**, kde si afričtí otroci dělali legraci z majestátnosti evropských tanců. Byla to chvíle radosti a odreagování pro jinak utlačovanou společnost. Cakewalk byl později začleněn do nejrůznějších divadelních show, které se konaly v New Yorku a položil základy tancování na Broadwayi. V této době se poprvé na profesionální scéně střetla africká rytmika s evropskou melodikou irského jigu. Vznikali další a další skupiny, které šířili tento druh polykulturní hudby po celých USA. Velikou oblibu si získal společenský tanec tzv. Pattin' Juba, který se tančil na zvuk tleskání, dupání, plácání a poklepávání po pažích, nohou, hrudi a tvářích, a obsahoval taneční kroky, které nyní spojujeme a považujeme za základ jazzového tance. Jazz dance se často spojuje i se stepem, který se na jazzovou hudbu tancoval a byl jedním z dominantních tanců konce 19. století.

Obrázek 4: [Cake walk](#)

Obrázek 5: [Minstrel Shows](#)⁵

⁴ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

⁵ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

1.3. Začátek 20. století – ragtime

Ragtime se začal formovat ještě ke konci 19. století a je považován za poslední mezistupeň mezi tradiční černošskou lidovou hudbou a jazzem. Jazz vznikal na mnoha místech, hlavním centrem byly New Orleans, St. Louis, Memphis nebo Kansas. Slovo Jazz se často připodobňovalo k sexu a paleta lidí, která byla přitahována k barům a nevěstincům, se stala významným faktorem ve vývoji jazzu.⁶

Počátek 20. století provází vznik černošských pouličních dechových pochodových kapel. Z lidových hráčů i sólových hudebníků zpívajících blues se postupně stávaly hvězdy světového formátu jako byli Scott Joplin, Joe King Oliver nebo Louis Armstrong. Vzniká i první gramofonová nahrávka jazzové hudby. Ragtime se hrál na 2/4 takt, což předurčilo i jednoduché krokové kombinace a tance jako one-step, který měl pochodový charakter, nebo two-step, který vznikl z polky. Stejně populární byly animal dance – tance inspirované zvířaty (turkey trot, frog dance, judy walk, grizzle bear, bunny hug. Z tanců one-step a ragu vzniká v roce 1914 nový tanec foxtrot.

Obrázek 6: [Ragtime-one-step](#)

Obrázek 7: [Foxtrot](#)⁷

1.3.1. 20. léta – jazz age

Po skončení 1.světové války došlo k velkému společenskému převratu, kdy zvyky a hodnoty předchozích generací byly zavrhovány.⁸Tanec se stával více neformální, mládež tancovala foxtrot, aby ukázala konzervativním rodičům svůj postoj k životu. Pouze jediný hudební styl byl vhodný pro tuto generaci – jazz, nositel fox-trotu, shimmy, ragu, charlestonu nebo black bottomu.⁹ Centrum hudebního života se přesouvá do průmyslového města Chicaga. Díky prohibici se společenský život stáhl do klubů jako byly Plantation, Sunset nebo Lincoln Garden,

⁶ Zdroj: WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Jazz>

⁷ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

⁸ Zdroj: WWW: <https://www.nofeet.cz/jazz-dance/>

⁹ „tamtéž“

zábavný průmysl kvete, rádia množí své stanice, film získává své fanoušky. Bluesovou královnou se stává Bessie Smith. Postupně se ze Chicaga centrum zábavného průmyslu stává New York. Mimo foxtrotu jsi popularitu získal tanec black bottom, afroamerického původu, charakteristický šoupáním nohou, dupáním a kýváním kolenou. 20. léta přáli hudební komedii, kde zazářila Josephine Baker v představení Shuffle Along (1921) s tancem charleston. Její výkon proslavil tento tanec jak v Americe, tak i v Evropě.

Obrázek 8: [Black Bottom](#)

Obrázek 9: [Charleston¹⁰](#)

1.3.2. 30-40. léta – swing, be-bop

Krach na newyorské burze načas utlumil zábavní průmysl. Mladá generace ale časem hledala místa, kde se může zabavit. S novou vlnou taneční hudby swingu v 4/4 taktu, která se stala silným magnetem, kluby začaly nabízet kvalitní produkci různých kapel. Velkou pozornost si získal například big band Benny Goodmana nebo orchestr Duke Ellingtona. V této době si největší popularitu získal tanec Lindy hop, který obsahoval akrobatické prvky, čímž nutil tanečnický vymýšlet různé pohybové vazby, salta, přehazování partnerek atd. Originalitu těchto prvků si pak mohli vyzkoušet v soutěžích například v proslavené tančírně Savoy v Harlemu. Savojský sál zpřístupnil tanec veřejnosti a umožnil africkým Američanům sdílet tanec svých komunit s širší veřejností. Doprovázení velkými kapelami swingové éry tancovali všechny tance (charleston, jitterbug, lindy hop...), kterým jazz vděčí za svůj vývoj.

V oblasti hudebního divadla se poprvé objevil muzikál On your toes choreografa George Balanchina (1936), ve kterém tanec byl hlavním dějovým faktorem.

Koncem 30. let byli hudebníci unaveni nasládlou a veselou swingovou hudbou a potřebovali změnu. Jazz se vzdálil masovému vkusu a zesílily vazby na blues a africké rytmy. Hlavním inovátorem byl Charlie Parker se stylem zvaným be-bop. Tato hudba však nebyla stvořena pro tanec. Ten začal vyhledávat latinskoamerickou rytmiku a tance kubánského původu jako byly conga nebo rumba. V roce 1944 začala plodná spolupráce skladatele Leonarda Bernsteina s choreografem Jeremy Robinsonem, kteří vytvořili muzikál On the Town. Za otce jazzového

¹⁰ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

tance se považuje Jack Cole, který vytvořil systém, který učil černošské tanečnický zvládnout techniku klasického a moderního tance, bělošští naopak tanec jazzový.

Obrázek 10: [Swing](#)

Obrázek 11: [Lindy hop¹¹](#)

1.3.3. 50-60. léta – cool jazz, rock-and-roll, free jazz

Jazzová hudba přestala být průvodní hudbou tance a stala se koncertem pro náročného posluchače. Jako protiklad k bluesové a swingové hudbě vzniká tzv. cool jazz, který byl považován za chladnou, poevropštěnou hudbu. Slávu swingu ale nahradil strhující rock-and-roll, který vznikl z boogie-woogie, rythm and blues a country. Byl velice oblíbený mezi mládeží, nastartoval kariéru Elvise Presleyho, bělocha, který se stal jejich idolem díky nezapomenutelnému hlasu a tanci s černošskou esencí. Ve druhé polovině 20. století už vzniká jazzový tanec v takové podobě, jak ho známe dnes, a to díky Katherine Dunham (1909-2006), která je dnes považována za průkopnici moderního jazzu. Vzápětí se jazz dostává na Broadway a stává se neoddelitelnou součástí divadelního světa.¹² Velkou událostí v roce 1957 se stala premiéra muzikálu West Side Story, z dílny Bernstein-Robbins, na motivy Shakespeara Romea a Júlie. S propojením jazzu a divadla bývají často spojována jména Jacka Colea (1911-1974) a také jeho chráněnce Matta Mattoxe (1921-2013), o kterých si více řekneme ve čtvrté kapitole.¹³

60. léta byly roky dětí květin – Hippies, války ve Vietnamu a boje za práva černošů. Generačním manifestem této doby se stal kultovní rockový muzikál Hair (1968). Hudebníci hledali nový styl a osobní projev, čímž napomohli k jazzrockové fúzi. Tančí se bossa nova, twist nebo calypso. V této době se začaly muzikály přenášet na plátna kin, kde se proslavily zejména

¹¹ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

¹² ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

¹³ „tamtéž“

Grease (1972), Cabaret (1972) nebo All that Jazz (1979). Choreografem a režisérem posledních dvou byl Bob Fosse.

Obrázek 12: [Rock and roll](#)

Obrázek 13: [All that Jazz](#)

Obrázek 14: [Jazz fusion¹⁴](#)

1.3.4. 70-90. léta po začátek 21. století

Jazzrocková fúze nepřinesla jenom spojování různých stylů bopu, rhythm and blues, nebo funky, ale objevila i novou elektronickou instrumentaci. Osobnosti jako Miles Davis nebo klavírista Chick Corea sáhli po tomto zvuku a dosáhli s ním velké úspěchy.

V 80. a 90. letech se prosadil hip – hop a rap jako generační dravost a provokační výpověď. Mládež začala předvádět svou obratnost a energii v nových tanečních stylech typu break dance, electric boogie, popping, street dance. Všechny tyto tance ovlivnily velkou mírou vývoj jazzového tance jako ho známe dnes.

Obrázek 15: [Break dance](#)

Obrázek 16: [Hip hop¹⁵](#)

¹⁴ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

¹⁵ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

2. ZÁKLADNÍ RYSY A PRVKY JAZZOVÉHO TANCE

Stejně jako každá taneční technika i jazz má své specifické rysy, zákonitosti, charakteristiku a ustálené principy. Na rozdíl od klasického tance je tanec jazzový považován za spontánní, divoký, umožňuje velkou svobodu pohybu a projevu.¹⁶ Terminologie jazzového tance je nejednotná, používá se přenesené francouzské názvosloví z klasického tance, které se různě kombinuje s anglickými výrazy (brush, kick ball change, short jazz arms, knee bend...) Z afrického tanečního dědictví se v jazzovém tanci zachoval polymetrický princip, který se považuje za jeden ze základních pilířů jazzového tance. Představuje separátní práci každé izolované části těla ve vlastním pohybovém i rytmickém vzorci nezávisle na sobě. Africký tanečník nepohybuje s tělem jako s celkem jako to bývá u klasických baletních tanečníků, ale spíše jej rozštěpí na jednotlivé části (pohybová centra), které navíc od sebe dokáže izolovat. Níže si představíme několik dalších základních principů a prvků typických pro jazzový tanec.

ZÁKLADNÍ POSTOJ: celé tělo je vzpřímené, vytažené směrem šikmo nahoru s váhou na přední části chodidla. Hýždě a břicho podtažené, ramena a lopatky se rozprostírají do šířky a směrem dolů.

OHNUTÁ KOLENA: (knee bend, plié, flexing of the knees) – typický prvek pocházející z etnických tanců. Důležité je pravidelné pulzování kolen – střídání ohnutí a dopnutí dolní končetiny.

OPOZICE CELÉHO TĚLA: aktivní protitah každé části těla vůči svému antagonistovi (protichůdci). Např. od pasu nahoru se tělo tahá nahoru, od pasu dolů je tah směrem k zemi, ramena dolů, břišní svaly směrem nahoru atd. Aktivní opozice vytváří správnou energii, aktivitu v těle a přesnost pohybu.

¹⁶ ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

OPOZICE HORNÍCH A DOLNÍCH KONČETIN: správné vyvažování rovnováhy využitím protitahu např. levá horní končetina proti pravé dolní končetině a naopak. Vychází z afrického lidového tance.

IZOLACE: jednotlivá pohybová centra musí ve velké míře pracovat nezávisle na sobě, každé centrum těla pohybuje prostorově a rytmicky izolovaně od ostatních center.

TYPY IZOLACÍ: swingový pohyb (houpavý, kyvadlový), perkusivní pohyb (úderný, krátký), shakes (třes).

POHYBOVÁ IZOLAČNÍ CENTRA: Hlava, ramena, hrudník, pánev (boky), kolena.

Obrázek 17: [Ukázka izolace hrudníku](#)

Obrázek 18: [Ukázka izolace boků¹⁷](#)

WAVES: (vlny) postupným spojením jednotlivých izolačních center do jednoho pohybu vzniká vlna.

POZICE DOLNÍCH KONČETIN: paralelní nebo přirozeně vytočené, někdy i vtočené.

Jazzová pozice: chodidla jsou postavené na šířku boků, knee bend, kolena jsou v jedné ose s chodidly, váha nad malíkovou hranu.

Obrázek 19: [I. pozice paralelní](#)

Obrázek 20: [I. Pozice vytočená¹⁸](#)

Zdroj: <https://ck-kandykane.blogspot.com/2016/01/jazz-dance-basics-foot-positions.html>

¹⁷ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

¹⁸ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

Jazzová pozice: chodidla postavené na vnější šířku ramen, knee bend, kolena jsou v jedné ose s chodidly, váha nad malíkovou hranu.

Obrázek 21: [II. pozice paralelní](#)

Obrázek 22: [II. pozice vytočená¹⁹](#)

IV. Jazzová pozice: paralelní pozice, jedna noha udělá dlouhý krok vpřed, přední chodidlo mírně vtočené brzdí délku kroku, knee bend, zadní pata je zvednutá od země, váha je rovnoměrně rozložena na obou dolních končetinách.

POZICE HORNÍCH KONČETIN: dlouhé (long jazz arm), krátké horizontální i vertikální (short jazz arm, mohou být v pozici diagonálně směrem nahoru, dolů, vpřed, vzad).

Obrázek 23: [Ukázka pozic horních končetin²⁰](#)

POLOHA RUKY: dlaní vpřed, vzad, dolů, nahoru, flexovaná. Prsty jsou otevřené široce od sebe nebo zavřené v pěst. Používá se také luskání nebo různá gesta.

HINGE: toporný záklon, při kterém klesá celý trup vzad v prodloužené linii stehen. Provádí se buď s ohnutými koleny a odlehčením pat od země nebo v kleku (knee hinge)

Obrázek 24: [Hinge toporný záklon²¹](#)

ODRAZ OD ZADNÍHO CHODIDLA: iniciátor pohybu, prodlužuje krok, dodá pohybu výbušnost a excentricnost.

KICK: vykopnutí, krátký energický pohyb dolní končetiny.

¹⁹ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

²⁰ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

²¹ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

FLICK DOLNÍCH KONČETIN: krátký, ostrý, akcentovaný pohyb prováděný z otevřené pozice dolní končetiny směrem dovnitř od kolene až do propnutí chodidla v různých směrech.

RELEVÉ: nízké (odlehčená pata), vysoké (maximální výpon), plié (ohnutá kolena) + relevé současně.

LAY OUT: cvik začíná vyhozením nohy vpřed, zatímco trup zůstává v opozici – protitahu k vyhozené noze a končí v záklonu.

Obrázek 25: [Lay Out²²](#)

PIRUETY (TOČENÍ): na dvou nebo na jedné noze, v paralelní pozici na pokrčeném nebo propnutém koleni)

Obrázek 26: [Ukázka techniky Piruet²³](#)

JAZZOVÁ CHŮZE: etnického původu (Bounce jazz walk, Camel walk, Hip jazz walk) městského nebo divadelního původu (Harlem walk, Suzie-q, Chicken walk)

Obrázek 27: [Hip Jazz walk²⁴](#)

²² Obrázky dostupné v odkazu popisku.

²³ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

²⁴ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

2.1. Struktura Jazzového tréninku

1. **Warm up:** zahřátí, rozcvičení, příprava
2. **Technická cvičení:** pilování a zdokonalování jednotlivých prvků
3. **Izolace:** pilování izolací jednotlivých pohybových center s možností přidání různých zvuků, tleskání, pokřiků...
4. **Adagio:** pomalejší, klidnější část tréninku
5. **Švihy dolních končetin:** v paralelní nebo v přirozeně vytočené pozici, na pokrčeném nebo dopnutém kolenu, s flexovaným nebo propnutým chodidlem.
6. **Točení:** na dvou nebo na jedné noze, v paralelní pozici na pokrčeném nebo propnutém kolenu
7. **Elepace:** skoky, výskoky, poskok
8. **Kombinace a taneční variace:** spojování některých prvků z tréninku a krátké choreografické vazby

Obrázek 28: [Ukázka některých dalších Jazzových póz a prvků²⁵](#)

²⁵ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3. OSOBNOSTI JAZZOVÉHO TANCE

3.1. Katherine Dunham

Katherine Dunham (1909-2006) považujeme za průkopnici moderního jazzu a matku „černého tance“. Byla skvělou tanečnicí, choreografkou, taneční antropoložkou, a jednou z nejúspěšnějších tanečnic 20. století v oblasti evropského i amerického divadla. Dunham vytvořila svoji vlastní techniku (Dunham Technique), prostřednictvím které se navracela k rituálům a kořenům černošského tance.²⁶Otevřela také svoji školu Dunham School, kterou navštěvovaly osobnosti jako James Dean či Marlon Brando. Cestovala po střední Americe, sbírala zkušenosti a později založila taneční skupinu Katherine Dunham Dance Company, která se specializovala na kombinovanou techniku s prvky klasického, afrického, amerického a karibského tance. Technika Katherine Dunham se stala inspirací pro pedagogy tance po celém světě.

Obrázek 29A: [Katherine Dunham](#)

Obrázek 29B: [Katherine Dunham](#)²⁷

²⁶ ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

²⁷ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3.2. Jack Cole

Jack Cole (1911-1974) byl legendárním průkopníkem jazzového tance, tanečníkem a choreografem a býval často nazýván otcem divadelního jazzového tance (father of theatrical jazz dance). Jack Cole původně vystudoval klasický tanec, ale převážně se věnoval tanci modernímu.²⁸ Klasický tanec však propojil s prvky etnického tance, španělskými a asijskými motivy. Působil v různých tanečních souborech, nakonec se ale vrhl na vlastní taneční dráhu se svojí skupinou Jack Cole Dancers. Cole vytvořil nespočet choreografií pro filmová plátna a muzikály a stal se i vyhledávaným tanečním trenérem hollywoodských hvězd, k nimž patřily například Marilyn Monroe nebo Rita Hayworth.²⁹ Jeho práce a taneční styl se stal inspirací pro další významné osobnosti a choreografy jako byli Jerome Robbins, Bob Fosse, Alvin Ailey, Matt Mattox, Gwen Verdon a mnoho dalších.

Obrázek 30A: [Jack Cole](#)

Obrázek 30B: [Jack Cole](#)³⁰

²⁸ Zdroj: WWW: <https://www.nofeet.cz/jazz-dance/>

²⁹ ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

³⁰ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3.3. Matt Mattox

Matt Mattox (1921-2013) se především proslavil jako americký jazzový tanečník vystupující na Broadwayi v mnoha muzikálech. Největší slávu mu přinesly filmy *Seven Brides for Seven Brothers* (1954), *The Girl Rush* (1955) a *Pepe* (1960).³¹ Od svých mladých let Mattox navštěvoval hodiny stepu a klasického tance, ale po setkání s Jackem Colem se pohled na jeho taneční dráhu změnil. Jazzový tanec ho učaroval a objevil se ve většině Coleových choreografiích na Broadwayi. Časem začal Mattox pracovat na vlastní taneční metodě a v roce 1956 si otevřel vlastní studio v New Yorku.

Obrázek 31A: [Matt Mattox](#)

Obrázek 31B: [Matt Mattox](#)³²

³¹ ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

³² Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3.4. Bob Fosse

Bob Fosse (1927-1987) byl americký divadelní a filmový režisér, tanečník, herec, choreograf a scenárista, který vytvořil novou formu jazzu, inspirovanou Fredem Astairem, groteskou a varieté. Od mládí tančil, a tak už jako mladý neměl daleko k muzikálovým jevištím, což se promítlo v jeho pozdější tvorbě.³³ Vystupoval a choreografoval na Broadwayi, později režíroval muzikály v Hollywoodu. V roce 1969 uvedl muzikál *Sweet Charity*, jenž mu vynesl cenu akademie za nejlepší choreografii. Tady se začal rodit styl tance jazz dance, za jehož původce je Bob Fosse považován a který zásadním způsobem ovlivnil podobu muzikálové scény a styl mnoha tanečníků.³⁴ Slávu a Oscara mu o dvanáct let později přinesl osmi cenami (včetně nejlepší režie) ověčený muzikál *Cabaret*.³⁵ Kromě dalších slavných muzikálů (*Pippin*, *Chicago*, *All That Jazz*) natočil i ceněné životopisné snímky. V roce 1974 životopisný film *Lenny* o komikovi Lennym Bruceovi s Dustinem Hoffmanem v hlavní roli nebo jeho poslední kontroverzní biografii dívky o zavražděné erotické modelce Dorothy Strattenové. I když Bob Fosse zemřel v roce 1987 na srdeční infarkt, navždy se zapsal do dějin muzikálu svými choreografickými inovacemi, včetně proslulým užitím klobouků ve svých tanečních dílech. Významným způsobem ovlivnil hudební divadlo (například začal využívat jevištní osvětlení inovativním způsobem, kdy pozornost diváků řídil světelným zdůrazněním exponovaných akcí na jevišti nebo jako první použil televizní reklamu k propagaci broadwayského muzikálu).³⁶

Obrázek 32A: [Bob Fosse](#)

Obrázek 32B: [Bob Fosse](#)³⁷

³³ Zdroj: WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/bob-fosse/>.

³⁴ Zdroj: WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/bob-fosse/>

³⁵ „tamtéž“

³⁶ Zdroj: WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bob_Fosse

³⁷ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3.5. Jerome Robbins

Jerome Robbins (1918-1998) byl americký tanečník, baletní i muzikálový choreograf, režisér a divadelní producent židovského původu. Úzce spolupracoval s baletním choreografem Georgem Balanchinem a z jejich spolupráce vzešel v roce 1948 legendární soubor New York City Ballet. Tanci se začal věnovat až v roce 1936, původně totiž vystudoval chemii na Newyorské univerzitě. Vytvořil choreografie například k muzikálům *On The Town*, *The King and I*, *Call me Madam* a *Miss Liberty*, *Funny Girl*. Některé muzikály i sám režíroval, například *Bells Are Ringing*, *Gypsy*, *West Side Story* a *Fiddler on The Roof*. Zejména poslední dva zmíněné muzikály přinesly Robbinsovi velký úspěch a také mnohá ocenění.³⁸ Pět krát získal divadelní cenu *Tony*, dvakrát za muzikál (1965, 1989), třikrát za choreografii (1948, 1958, 1965). Za spolurežii filmového muzikálu *West Side Story* získal roku 1961 zlatou sošku *Oscara*. Spolupráce Jeroma Robbinse a George Balanchina inspirovala mnoho dalších tanečníků a choreografů.

Obrázek 33A: [Jerome Robbins](#)

Obrázek 33B: [Jerome Robbins](#)³⁹

³⁸ ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

³⁹ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3.6. Gus Giordano

Gus Giordano (1923-2008) byl uznávaný americký jazzový tanečník, pedagog, choreograf a zakladatel „Gus Giordano Dance School“. Svůj choreografický potenciál využíval a rozvíjel v televizních, filmových i komerčních produkcích. Byl jedním z choreografů, kteří se podíleli na muzikálu Hair na Broadwayi v roce 1988. Učil jazzový tanec tisíce lidí v Severní Americe, Evropě, Asii i Jižní Americe. Výuce a vývoji jazzového tance zasvětil celý život a věnoval se mu po celém světě. Je autorem uznávané knihy Anthology of American Jazz Dance, první knihy svého druhu. Získal několik cen, včetně ceny Emmy.

Obrázek 34A: [Gus Giordano](#)

Obrázek 34B: [Gus Giordano](#)⁴⁰

⁴⁰ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

3.7. Gwen Verdon

Gwyneth Evelyn „Gwen“ Verdon (1925-2000) byla americká herečka a tanečnice, známá například z muzikálů *Damn Yankees*, *Chicago* nebo *Sweet Charity*. Získala čtyři ceny Tony za své hudební komediální představení a sloužila jako asistentka choreografa a taneční pedagožka u divadla i filmu. Jejím druhým manželem byl Bob Fosse, pro kterého byla Verdon múzou a inspirací.

Obrázek 35A: [Gwyneth Evelyn „Gwen“ Verdon](#)

Obrázek 35B: [Gwyneth Evelyn „Gwen“ Verdon⁴¹](#)

⁴¹ Obrázky dostupné v odkazu popisku.

ZÁVĚR

Jazzový tanec je živoucí umělecká forma, mění se s dobou, ale její kořeny zůstávají v originální klasické jazzové technice, která nikdy nevyjde z módy. I když má tento tanec svou největší slávu už za sebou, pořád se najdou příznivci tohoto specifického tanečního stylu v původní podobě, kteří jej milují. Z jazzového tance vychází mnoho dalších tanečních technik a pro studenty herectví je zvládnutí základní techniky jazzového tance nezbytností. Naučí se například pracovat s prostorem, izolovat různá pohybová centra, koordinovat tělo nebo pracovat s dynamikou pohybu a excentricností, čímž rozvinou své intelektové, senzomotorické i motorické dovednosti. Jak patrné je tento podklad k tématu "jazzový tanec" míněn jako studijní materiál orientační, který je žádoucí doplnit teoretickým seznámením se s problematikou z dalších zdrojů a zejména praktickou výukou.

SEZNAM POUŽITÉ ODBORNÉ LITERATURY

AILEY, Alvin. Revelations: The Autobiography of Alvin Ailey. Birch Lane Pr; First Edition, 1995.

DUNNING, Jennifer. Alvin Ailey: A Life In Dance. Da Capo Press; First Edition, 1996.

FRICH, Elisabeth. Matt Mattox Book of Jazz Dance. Sterling; American First edition, 1983.

FRICH, Elisabeth. The Matt Mattox Book of Jazz Dance. New York, USA: Sterling Publishing Co., Inc., 1983.

GIORDANO, Gus. Anthology of American Jazz Dance. Orion; First Edition, 1975.

HERING, Doris. 25 Years of American Dance. DANCE MAGAZINE; 1st edition, 1954.

KIRTUN, CAYOU, Dolores. Modern Jazz Dance. Dance Books Ltd, 1977.

KOVÁČIKOVÁ, Dagmar, KUBICOVÁ, Ivana. Aplikácia techniky džezového tanca vo výchove interpreta amatérskeho súboru. Osvetový ústav Bratislava, 1980.

ŠTARHOVÁ, Kristýna. Základní taneční edukace muzikálového herce. Brno: Divadelní fakulta. Ateliér muzikálového herce. 2016

KUBICOVÁ, Ivana, HARTMANN, Jan. Úvod do histórie moderného a džezového tanca. Osvetový ústav Bratislava, 1986.

ROBBINS, J. Jerome Robbins, by Himself: Selections from His Letters, Journals, Drawings, Photographs, and an Unfinished Memoir. Knopf; 1st Edition, 2019.

SABATINE, Jean. Technique and L“Kstyles of jazz dancing. Hoctor Dance Records, 1969.

SACHS, Curt. World History of the Dance. W W Norton & Co., 1963.

STEARNS, Marshall. Jazz Dance: The Story Of American Vernacular Dance. Da Capo Press; 2nd edition, 1994.

TRAGUTH, Fred. Modern Jazz Dance. Olympic Marketing Corp, 1983.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bob_Fosse

Zdroj: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/bob-fosse/>.

Zdroj: <https://www.nofeet.cz/jazz-dance/>

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Jazz>

ODKAZY KE SHLÉDNUTÍ

Gospel

https://www.youtube.com/watch?v=veiJLhXdwn8&list=PLeSjQNUK_kinZyzXeZhdzcdeaK4YxYNsX&index=3

Ring Shout african dance

<https://www.youtube.com/watch?v=NQgrIcCtyso>

Cakewalk

<https://www.youtube.com/watch?v=OOVLuR7jj8Q>

Minstrel Shows

<https://www.youtube.com/watch?v=pqID-eZm1ck>

The Fox Trot

<https://www.youtube.com/watch?v=DrLqM8mZhis>

Charleston

<https://www.youtube.com/watch?v=pUpAcPAipDA>

Swing

<https://www.youtube.com/watch?v=RoNwo68t8n4>

Rock and roll

<https://www.youtube.com/watch?v=Rf55gHK48VQ>

Jazz Fusion

<https://www.youtube.com/watch?v=9bHym5JsrfY>

Matt Mattox – choreografie

<https://www.youtube.com/watch?v=qQeB7mH1FOw>

Jerome Robbins

<https://www.youtube.com/watch?v=5fqKpNnz1c4>

Bob Foss – All That Jazz

<https://www.youtube.com/watch?v=L2e9acreKmQ>

Bob Foss a Gwen Verdon

<https://www.youtube.com/watch?v=BlizUAVZH4w>

Některá technická cvičení Jazzového tance

<https://www.youtube.com/watch?v=sxkCNNJHhVE>

<https://www.youtube.com/watch?v=rVmEtJIxWFO>

<https://www.youtube.com/watch?v=mgba3anFpkg>

<https://www.youtube.com/watch?v=JpYZJf1p3SA>

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH A ZDROJŮ:

obr. 1 Objevení Ameriky, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/8d/a1/89/8da189231c3d5f803a84edd49738b14d.jpg>

obr. 2 Work songs, zdroj: <https://blackmusicscholar.com/wp-content/uploads/2018/08/hqdefault-300x225.jpg>

obr. 3 Ring shout, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/75/d2/b7/75d2b7e88c992ee7d054aba6714e30e0.jpg>

obr. 4 Cake walk, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/06/fc/80/06fc805efe0969c75d4c841332d949d6.jpg>

obr. 5 Minstrel Shows, zdroj: <https://www.bbc.com/historyofthebbc/100-voices/people-nation-empire/make-yourself-at-home/the-black-and-white-minstrel-show>

obr. 6 Ragtime-one-step, zdroj: <https://www.libraryofdance.org/dances/ragtime-one-step/>

obr. 7 Foxtrot, <https://www.dancehealthfitness.com/history-of-the-foxtrot.html>

obr. 8 Black Bottom, zdroj: <https://yestervid.com/5-cool-dance-moves-from-the-1920s/>

obr. 9 Charleston, zdroj: <https://sites.google.com/site/theroaringtwenties3rdhour/the-charleston>

obr. 10 Swing, zdroj: <http://haroldsears.com/dance/astaire/swingtime.html>

obr. 11 Lindy hop, zdroj: <https://chatspalace.com/events/lindy-hop-east-ldn-new/>

obr. 12 Rock and roll, zdroj:

https://www.reddit.com/r/OldSchoolCool/comments/8ryslt/teenagers_at_a_rock_n_roll_dance_in_the_50s/

obr. 13 All that Jazz, zdroj: http://www.impawards.com/1979/all_that_jazz_ver2.html

obr. 14 Jazz fusion, zdroj: <https://retrospectivemodernism.wordpress.com/2013/06/16/jazz-fusion-dance-a-scene-birtherd-out-of-bedrooms-and-dance-floors/>

obr. 15 Break dance, zdroj: <https://cz.pinterest.com/pin/331366485055418796>

obr. 16 Hip hop, zdroj: https://apkpure.com/hip-hop-dance-steps-trainer/com.studio144.hip_hop_dance_steps#com.studio144.hip_hop_dance_steps-2

obr. 17 Ukázka izolace hrudníku, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/b9/f6/77/b9f67707cfaf83ed98b54cbdoe6ae10e.jpg>

obr. 18 Ukázka izolace boků, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/db/6b/07/db6b072aea048148d8f6a9163204e4cb.jpg>

obr. 19 1. pozice - paralelní, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/a0/7c/cd/a07ccde33ceaa0c6bc6424bc1abee537.jpg>

obr. 20 1. pozice - vytočená, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/42/4f/65/424f654dc148fb04e928b1266f873263.jpg>

obr. 21 2. pozice - paralelní, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/28/3c/ba/283cba11a249dccc9cea61cfdd04e3e6.jpg>

obr. 22 2. pozice - vytočená, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/5b/6e/ec/5b6eec38207fca421a06c08cb67050bc.jpg>

obr. 23 ukázka pozic horních končetin, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/94/76/c3/9476c3a716be330422ea7313225db216.jpg>

obr. 24 Hinge, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/19/35/56/1935566e9ba7df77cc3ef69f78c7f3f9.jpg>

obr. 25 Lay Out, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/72/3b/2f/723b2f817c1e483f240eea22ee5657c8.jpg>

obr. 26 Ukázka techniky Piruet, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/12/od/61/12od6130582f7dab5565edc5ba01doed.jpg>

obr. 27 Hip Jazz walk, zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/c7/4d/66/c74d666af700b73021b9150c1fa2c5bb.jpg>

obr. 28 Ukázka některých dalších Jazzových póz a prvků, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/a0/4a/13/a04a13f90b141fd58619ad514426414c.jpg>

obr. 29A Katherine Dunham, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/6f/9c/aa/6f9caabea3efc6161c8b616c45fd48.jpg>

obr. 29B Katherine Dunham, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/80/49/41/8049414494be3b1683879cfae3bd2c45.jpg>

obr. 30A Jack Cole, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/4c/51/74/4c517437ec6b56ae2948e8ff2ecba227.jpg>

obr. 30B Jack Cole, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/f8/82/51/f882517c540bde2f2330a05f80a81c92.jpg>

obr. 31A Matt Mattox, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/55/56/de/5556de84424e4831c7ec999df221416a.jpg>

obr. 31B Matt Mattox, zdroj: <https://www.pinterest.com.mx/pin/903042162752936136>

obr. 32A Bob Fosse, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/f1/72/53/f17253af0b0422eca812b9cec6fcf4ec.jpg>

obr. 32B Bob Fosse, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/85/89/a6/8589a6d6de79aab7d6c273d339247676.jpg>

obr. 33A 1.1. Jerome Robbins, zdroj:

<https://i.pinimg.com/originals/f6/0c/a8/f60ca869c6c03603bfed4e86daab1a02.jpg>

obr. 33B Bob Fosse, zdroj: <https://www.pinterest.com/pin/153544668518632674/>

obr. 34A Gus Giordano, zdroj: <https://guslegacy.org/gus-peg-giordano>

obr. 34B Gus Giordano, zdroj: <https://repository.tcu.edu/handle/116099117/1134>

obr. 35A Gwyneth Evelyn „Gwen“ Verdon, zdroj:

https://en.wikipedia.org/wiki/Gwen_Verdon#/media/File:Gwen_Verdon_1954.jpg

obr. 35B Gwyneth Evelyn „Gwen“ Verdon, zdroj:

<https://www.harpersbazaar.com/culture/film-tv/a27168609/gwen-verdon-facts-fosse-verdon/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Oponenti: doc. MgA. Jakub Korčák, Mgr. art. Zuzana Weissová

Neprošlo jazykovou ani redakční úpravou.

Datum poslední aktualizace: 10/11/2021

Dostupné pod licencí [Creative Commons BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

© Akademie múzických umění v Praze, Malostranské náměstí 259/12, 118 00 Praha 1, IČ
61384984

